

Esineet, jotka A. M. Tallgren Suomen Muinaismuistoyhdistyksen stipendiaattina toi matkaltaan Arkangelin läänissä suvella 1909. Esineet ovat kaikki pakanuuden ajan lopulta, osaksi historialliselta ajalta. N:ot 1 - 8 ja 29 ovat Pinega-joen varrelta Pinegan piirissä, n:ot 9 - 28. Senkurskin piiristä Vaga-joen rannalta. Vrt. kertomus Muinaismuistoyhd., kartat ja valokuvat.

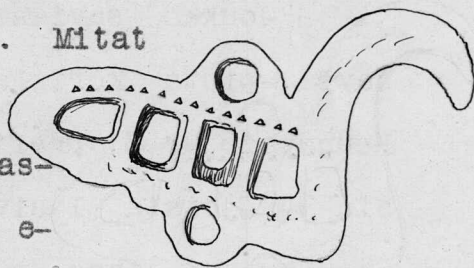
Apk.1.Pinega 1.
Nevrolan kalmisto.

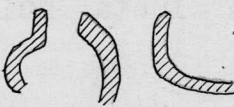
Hanhenmuotoinen riipushely, sen muotoinen kuin Schwindt Karjalan rautakausi f. 341, kuitenkin ilman riippuvia kulkushelyjä. Alempaa hieman yhteen pusertunut. Mitat 39 1/2 x 10 mm.

Ostettu talonpojalta, joka on sen löytänyt Nevrolan kalmistosta Vaimusen vastapäätä, veden huuhtomalta ja repimältä rantaäyryäältä. Ks. kertomustani.

2. Riipushely, lattea, linnunhaamuinen. Selässä ja alasyrjässä kiinteä silmu samassa tasossa kuin itse hely. Mitat 57 x 40 mm.

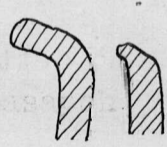

Löydetty samasta paikasta kuin edellinen, ja myös ostamalla hankittu.

3. 9 saviastianpalaa, yksi suuri matalasta astiasta. Koristamattomia. Vääntöpyörällä tehtyjä. Profileja - Itse poimimiani vastamainitun kalmiston reunasta.

4. 2 saviastian reunapalaa eri astioista, savipiipun varren pala, kappale kuonaa, puuta

5384.

- Apk.1. Pine- ja hiiltä. - Keräilemäni samasta kalmistosta
ga.Nevrolan rauenneen haudan ~~haudan~~ n:o A kohdalta. Vrt.
kalmisto. kertomustani.
- Arkangelin lää5. Suuri kimpale kuonaa, läpipalanutta
ni. ja toinen pienempi kuonakappale, hyvin kevyt.
Talteen ottamani Vaimusen gorodistsellä. Vrt.
kertomustani.
- Vaimuse. 6. 7 saviastianpalaa, koristamatonta, vään-
töpyörällä tehtyjä; joukossa tasapohjaisten as-
tiain pohjapaloja. Kuin edellinen n:o.
7. Luita koko joukko, osaksi halkaistu-
ja, joukossa eläinten hampaita y. m.
Kerätyt kaivauksista goroditsen
rinteeltä aivan jyrkänteen rajalta.
- Pinega. 8. 2 saviastianpalaa kovasta punaharmaasta
savesta, tasapohjaisia, koristeitta, vääntöpyö-
rällä tehtyjä.
Talteen ottamani Pinegan kaupun-
gin vieressä olevalta matalalta "gorkal-
ta, jota väitetään muinaislinnaksi, vaika se tuskin on muuta kuin luontai-
nen. Vrt. matkakertomustani.
- Senkursk. 9. Joukko saviastiankappaleita keltapunaista
savea, pinta koristamaton eikä aivan sileä.
Reunapaloja 8, profiilit . Pohjapala-
sia 4, joista 1 aivan tasapohjai-
nen, kun se taas muissa tuntuu olleen tasai-
nen, mutta yhtyy pyöreän särmin kyljeksi.
Poimimani hiedasta Senkurskin kau-
pungin luota, muinaislinnasta N, kohta
suuren *obpav'in* N puolella olevas-
ta kultturi-alueesta, jossa kaikki savi-
astian palat ovat kerroksen yläpinnassa.
Vrt. lähemmin matkakertomuksessani.

5384.

Arkangelin l. 10.

Venäjä.

✓ Senkursk.

Gorodistse.

4 kuonankappaletta ja joitakuita luun
sirusia, löydetyt samoin kuin edell. numero.

11. Saviastianpaloja 4 kappaletta; 1 rauta-
veitsi, ruodollinen; 2 rautanaulaa ja puun
palanen.

Poimitut ✓ Senkurskin gorodistsen
Vagajoen puolisesta vyöryvästä rin-
teestä, paikalta, josta pisti näky-
viin puisen ruumisarkun osia ja luita.

12. Suuri joukko saviastian palasia, mustan harmaata, joskus keltasta savea, vääntöpyörällä tehdyt, aina orneeraamattomat. Pohjapaloja on paljo, ja ovat pohjat aina tasiset, useimmiten jyrkkäreunaiset kuten kukkaruukuissa, joskus, vaikka harvemmin, pyöristetyn reunoin.- Reunapaloja on 18, ja ovat niiden profilit:

Löydöstä ks. n:o 15.

13. Melkoinen määrä luita, toiset pahasti lahonneita, jokunen hammas y.m. Löydöstä ks. n:o 15.

14. Rautanaula, ruostunut rautakimpale ja peräti ruostunut rautaesine, joka on muodostunut yhteen taivutetusta kahdesta nivelestä. Pituus vastasi lähinnä hevoskuolaimia. Löydöstä ks. n:o 15.

15. Hilliä, suurempia ja pienempiä kappaleita.

Esineet 12-15 kaivetut esiin gorodistselta alueelta N:o 1 kartalla. Ylin kerros oli aivan myöhäistä kulttuurimaata. 45 - 50 cm. syvyydessä alkoi esiintyä luita ja saviastiankappaleita, sekä kertomuksessani mainittu lautapermanto. (vrt. karttaa.) Tässä olevista eri värisis-

5384.

Arkangelin l.

Venäjä.

Senkursk. Gorodistse.

tä kulttuurikerroksista lähemmin kertomuksessani. - N:o 12 - 15 esi-
neet ovat alueen S päästä. (pit.
4 m.)

16. 4 saviastian palasta, niistä 2 pohjapalaa tasapohjaisesta astiasta, jonka kyljet taipuvat lujasti ulospäin. Löydöstä ks. n:o 18.

17. 5 rautanaulaa, kannallisia; naulojen ympärillä puuta arkusta. Löydöstä ks. n:o 18.

18. 3 luuta, niistä yksi kylkiluu, kuonakappale, hiilen pala ja lahoja puu-sirusia.

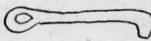
N:ot 16-18 löydetyt vastamainitun tutkimusalueen N päästä, josta löytyi ruumis nyt lahonneessa puuarkussa, pää W, katse E, pää hiukan oikealle käännetty. Kädet olivat rinnalla, ehkä ristissä. Arkun lev. oli 53 cm., pituus näkyvillä. /43 m. Se oli 1,50 m. syvässä. - Arkussa oli saviastian paloja, muuta ei mitään.

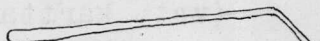
19 - 28.

Esineet gorodistzen tutkimusalueelta III. Alueen suuruus 14 x 2 m. Pintamaa kovaa turvetta, päältä epätasainen, siinä kulkinäet syvennys S - N, S-päässään kohoten kunnaksi, missä oli hiiltä ja tiiliä, epäilemättä uusia. Tältä kohtaa löytyi tiilten välistä 19 - 23.

19. Rautainen sarana, jonka toinen pää kolmisakarainen, niistä kumminkin yksi poikki. Pitkä.

20. Nauvoja, rautaisia. 2 kappaletta niiden lisäksi, jotka ovat saranaraudassa kiinni.

21. Rautahaka , jonka silmussa on rautanaula.

22. Rauta muotoa Päi-

5384.

Venäjä.

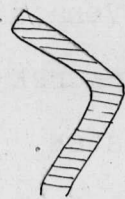
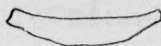
Arkangelin

läänin Sen- 23.

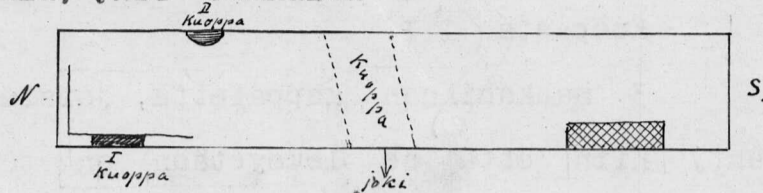
kursk. Goro-

distse.

den väli 134 mm. ja pahasti ruostunut rautalevyfragmentti.

5 saviastian palasta, yksi tasapohjapala, yksi reunalta

Syrjemmällä oli näkyvissä kuoppia.

Yleensä oli kultturimaan vahvuus 50 - 90 cm. riippuen uudemmasta kultturikerroksesta. Sen aliraja oli kauttaaltaan tasaista. Paikalla oli usein kuoppia. Kuopan I kohdalla oli maan alin raja 20 cm. alempana kuin ympärillä. Sen halkaisija yläpinnasta oli 180 cm. - Kuoppa II oli profilissa sellainen, että alinna oli verrattain vahva kerros maatunutta puuta, sen yläpuolella voimakkaan musta kerros maata ja kiveä ja saviastianpaloja, joita en kumminkaan korjannut. - III:s kuoppa kulki koko kaivannon poikki. Sen pohja oli 55 cm. ympäröivän kultturimaan alla. Jo 10 cm. syvässä alkoi siinä esiintyä lahonneita luita ja jokunen saviastianpala. Alinna oli tässäkin enimmäkseen puuta, palaneita kiviä ja luita, m. m. eläimen hampaita. Saviastian palat makasivat hulsikin haiskin järjestyksettä. - Eräässä kohtaa luun päällä oli nahkavyön palasia.

24. 6 saviastian palaa, niistä yksi tasapohjaisen astian pohjareunasta, yksi reunapala, profilli. Kaikki koristeitta. Kuopasta I.

25. 2 rautanaulaa, suoraa ja kannallista, 3 hammasta, joista 2 hevoshammasta, ja halkaisu luu. Kuopasta I.

5384.

Arkangelin l. 26.
 Venäjä.
 Senkursk Gorodistse.

Saviastianpalasia 24 kappaletta, niistä joukko pohjapalasia tasapohja-astioita, ja reunapaloja, profiilit ks. kuvaa. Kaikki koristeittain. Yhdestä on korva jälellä.

Kuopasta III.

27. 3 nahkahihnan kappaletta, joista pisintehy niin että se leveyttään on taivutettu yhteen koteloksi, arv. jollekin puukahvalle. Ulkopinta vaakasuorin viivoin uurrettu. - Kuopasta III.

28. 4 kappaletta lahonneita luita ja 3 hevosen hammasta ynnä kuonapalanen. Kuopasta III.

Pinega.

29. 6 saviastian palasta, niistä 2 reunapalaa ja 1 kappale luuta. Noukitut Vaimusen kylän vastapäätä Pinega-joen toiselta puolen olevasta n. k. Novgorodilais-vallista, jonka muka novgorodilaiset ovat rakentaneet tsuudeja vartenensiksi näille maille saapuessaan.

Senkursk-Raibolskoje.

30. 2 piikiven lastua, terävasärmäisiä, iskupintaisia. Pituudet 63 x 46 1/2 mm.

Löydetyt Raibolin pitäjältä Dmitrowskojen kylästä Jedemskojen obstsestvosta. Kylästä 1 v. S *Vokrušeskoja Vorota* nimiseltä kentältä Vagajoen vasemmalta rannalta Senkurskin kaupungista n. 5 v. ylöspäin. - Kivet louhittiin itse hietapohjaisesta maasta, jossa oppaani talonp. Andrej Feodorow Jedemskij oli n. 40 v. sitte nähnyt 3 ruumishautaa, silloisesta joen äyrästä, jonka vesi nyt on aikoja syönyt, 2 sazenia. - Siinä kerrottiin ennen tsuudeja asuneen, mutta nämä pakenivat sitte vuorille. -- Tästä paikasta n. 100 sylvä ylempänä on joskus löydetty aarre vanhoja aseita.

